



## SÖDERBY SJUKHUS SÖDERBY SANATORIUM

På 1880-talet upptäcktes tuberkulosbakterien och man kunde också bevisa att sjukdomen var mycket smittsam. Fram till mitten av 1900-talet insjuknade ca 30 000 människor varje år och nästan 10 000 av dem dog. Det fanns inga kända botemedel. Frisk luft, sol och närande kost var de enda åtgärder vetenskapen kände till. Därför anlades en park, till största delen bestående av naturlig tallskog, runt sjukhuset. I anslutning till sjukhuset byggdes ligghallar så man kunde rulla ut patienterna i friska luften.

Ett sanatorium var ett samhälle i miniatyr. De som levde och verkade inom sanatoriets väggar var hänvisade till ett regelverk och till ett liv helt skilt från tillvaron utanför. Det var naturligtvis både på gott och ont. Det onda var att inte få tillhöra sitt gamla sociala nätverk, det goda var möjligheten att finna nya vänner i denna slutna värld. Människor som befann sig i samma situation och som fullt ut kunde förstå ångesten och smärtan. I sanatoriemiljön var omtanke och vänskap en självklarhet.

I kampen mot tuberkulos bildades Svenska Nationalföreningen mot Tuberkulos 1904. Föreningens första ordförande blev dåvarande kronprinsen Gustav Adolf. När han 1950 kröntes till konung efterträddes han av Drottning Louise.

Söderby sanatorium uppfördes 1907-1910 efter ritningar av Gustaf Wickman. Det var landets största med 454 platser. Invigningen 1910 förrättades av Gustav Adolf, som var mycket engagerad och aktiv i kampen mot tuberkulos.

Söderby sanatorium blev världsledande i forskning och utveckling. Här samlades världseliten kring en enda uppgift, nämligen att vinna kampen mot tuberkulosen. Det fanns inte bara huvudbyggnaden Söderby sjukhus. Här fanns *Paviljongen* för baltiska flyktingar, *Privaten* som erbjöd lite högre klass och service samt *Sommarpaviljongen* som 1945 tog emot koncentrationslägerfångar som blivit fria tack vare Folke Bernadotte.

# *Kungäpares besök i Salem 2009*



I början på 1970 lades lungmedicinkliniken ned på Söderby och det blev då en långvårdsklinik under några år. Riksantikvarieämbetet förklarade 1987 Söderby Sjukhus som riksintresse för kulturminnesvård. I dag förvandlas området till nytt bostadsområde i Salems kommun.